

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 18. i 19.X 1977.

Warinco A.G. c/a Fritz Mauthner

Prodaja robe (CIF) - Zabrana izvoza - Povlačenje ranije date izvozne dozvole - Prodavaoci nisu u mogućnosti ispuniti ugovor - Kupci terete prodavaoce zbog štete nastale uslijed neisporuke - Da li su prodavaoci zaštićeni sa klauzulom 21 iz uvjeta GAFTA 100

Tužitelji kao prodavaoci - Warinco A.G. iz Züricha i tuženi, Fritz Mauthner iz Beča kao kupci, sklopili su 30. svibnja 1973. ugovor o kupoprodaji 1000 tona mljevene soje s ukrcajem između 29. svibnja i 15. lipnja 1973. iz neke od mediteranskih luka, CIF Weser. Ugovor je sklopljen po uvjetima Grain and Feed Trade Association (dalje GAFTA) ugovor br.100.

Uslijed neispunjenja ugovora stranke su se obratile na arbitražu za rješenje njihova međusobnog spora, te je ovaj žalbeni postupak proizšao iz pitanja za sud ("special case") što ga je formulirala arbitraža.

Tužitelji su 24. svibnja 1973. kupili od atenskog dobavljača Provimi Hellas S.A. 2000 tona američke mljevene soje FOB Pirej, koja se mogla ukrcati 15. lipnja 1973. Shodno grčkom zakonu zatražena je izvozna dozvola za izvoz mljevene soje. 25. svibnja je dobavljač Provimi Hellas dobio spomenutu dozvolu, a također se čini da su sličnu dozvolu polučili i tužitelji Warinco A.G. 7. lipnja 1973. M/b "Leda" bio je u luci Pirej zbog ukrcaja 1100 tona mljevene soje, koju je prema ugovoru s tužiteljima osigurao dobavljač Provimi Hellas. Neposredno pred početak ukrcaja grčke vlasti su povukle ranije datu izvoznú dozvolu. Tužitelji su o tome izvijestili tužene 15. lipnja. Tužitelji su se pozvali na klauzulu 21 iz uvjeta GAFTA 100 kojom otklanjaju odgovornost za neispunjenje ugovora.

Klauzula 21 glasi:

Zabrana - U slučaju zabrane izvoza... ili u bilo kojem slučaju kakvog izvršnog ili zakonodavnog akta donijetog od - ili u korist - vlade zemlje porijekla, ili teritorija na kojem se nalazi imenovana luka, odn. luke ukrcaja, onemogućujući ispunjenje, ovaj ugovor ili njegov dio - zahvaćen takvim aktom -

koji ne može biti izvršen, bit će brisan. Ukoliko do nemogućnosti ukrcaja dodje u vrijeme trajanja ugovornog roka iz bilo kojeg ranije navedenog razloga, prodavaoci će o tome bez odlaganja izvijestiti kupce. Na zahtjev prodavaoci moraju podastrijeti dokaze kojima bi opravdali svoj zahtjev za brisanje obveze.

Spor je povjeren na rješavanje arbitraži prema arbitražnim pravilima GAFTA. Arbitar je donio odluku u korist tuženih kupaca određujući odštetu u visini od 141 000 \$.

Tužitelji su se žalili Žalbenom vijeću GAFTA ("Board of Appeal of GAFTA"), gdje je formulirano "specijalno pitanje" ("special case") o kojem je trebao raspraviti sud. To pravno pitanje glasi:

Da li su - s obzirom na utvrđeno činjenično stanje i konstrukciju ugovora - tužitelji (prodavaoci) imali pravo pozvati se na klauzulu 21 iz ugovora, kao opravdanje za neispunjenje ugovornih obveza.

Prvostepeni sudac Donaldson J. je odgovorio na ovo pravno pitanje u korist tužitelja, držeći da ih klauzula 21 iz ugovora GAFTA 100 štiti, jer oduzimanje dozvole znači zabranu izvoza, te je tako onemogućeno ispunjenje ugovora.

Na žalbu tuženih o istom predmetu je raspravljao Apelacioni sud u slijedećem sastavu: Megaw, Bridge i Waller L.J.J. Ova instanca je jednoglasno potvrdila arbitražnu odluku. Opsežno obrazloženje dato je u votumu Lorda Justice Megawa, koji drži da je za cijeli slučaj najbitnije slijedeće: tužitelji su kao prodavaoci robu prodali CIF, s tim da će roba biti ukrcana u bilo kojoj od mediteranskih luka. Međutim, sklapajući ugovor s dobavljačima robe, tužitelji su pristali na odredbu po kojoj će se teret ukrcati u određenoj luci. Kako je nemogućnost izvoza pogodila baš tu izabranu luku, tužitelji nisu bili u stanju ispuniti preuzetu obvezu iz ugovora. Iz njihovih (tužiteljevih) navoda ne vidi se da li su išta poduzeli da se ukrcaj obavi u nekoj drugoj luci, te je stoga pitanje imaju li pravo pozivati se na klauzulu 21.

Općenito uzevši, nastavlja sudac Megaw, nema sumnje da - ukoliko je u ugovoru predviđeno više luka između kojih treba izabrati jednu u kojoj može biti izvršen ukrcaj robe - tužitelji nemaju pravo pozivati se na klauzulu iz ugovora koja bi opravdavala neispunjenje ugovora

zbog uvjeta koji pogodjaju samo jednu od više navedenih luka, tim više što nema dokaza da su nastojali ispuniti ugovor ukrcajem tereta u nekoj drugoj mediteranskoj luci.

Sudac Megaw se osvrće i na presudu Tradax Export S.A. c/a Andre & Cie S.A. (1976) - (u nastavku Tradax c/a Andre), koja je poslužila kao polazište za donošenje odluke prvostepenom sudu. Naime, u spomenutom slučaju također se radilo o pozivanju na klauzulu 21 iz ugovora GAFTA 100. Situacija je naoko bila identična - nemogućnost ispunjenja ugovora zbog promijenjenih okolnosti u luci u kojoj se trebao izvršiti ukrcaj.

Međutim, od bitnog je značaja razlika što se u slučaju Tradax c/a Andre prema ugovoru navodi samo jedna luka kao mjesto ukrcaja tereta, dok u sporu Warinco c/a Mauthner postoji mogućnost izbora jedne između više mediteranskih luka. Pri tome je od velike važnosti činjenica da nikakve zapreke ispunjenju ugovora nisu postojale u ostalim lukama.

Stoga sudac Megaw drži da se rješenje donijeto u slučaju Tradax c/a Andre ne može po analogiji primijeniti na slučaj Warinco c/a Mauthner, tj. da se ne može uvažiti pozivanje tužitelja na klauzulu 21 iz ugovora GAFTA 100, koja bi ga opravdala za neizvršenje ugovora.

Sudac Megaw u zaključku svojeg izlaganja prihvaća žalbu tuženih kupaca i potvrđuje odluku Žalbenog vijeća GAFTA-e (Board of Appeal of GAFTA).

S judikatom suca Megawa u cjelini se slažu suci Bridge i Waller.

(LLR 1978, str.151)

K.V.